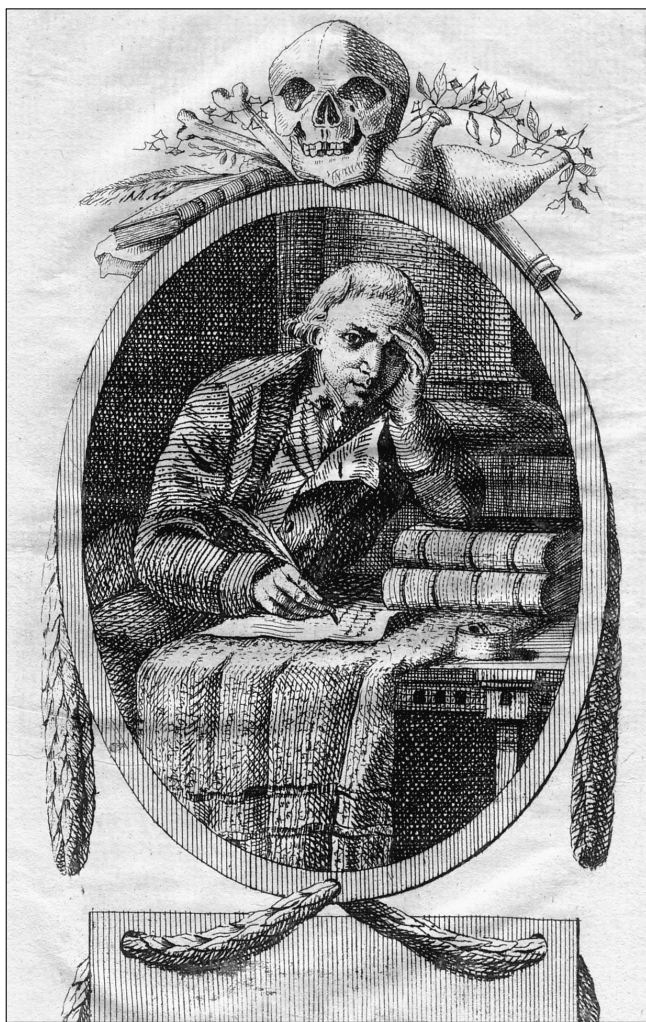


J.A. SCHASZ M.D.

Mijn reis
door het
Apenland

Hertaling en nawoord Peter Altena

Boom



Blz. 2: 'J.A. Schasz M.D', portret zoals afgedrukt in J.A. Schasz' *Het Land der Willekeurigen* (1789), in een poging om de verwarring over wie dr. Schasz is, te vergroten met een gefingeerd portret.

Inhoud

1 Door lang nadenken alles kwijt	7
2 De overhaaste vlucht	11
3 De strenge vervolging	13
4 Kwaadsprekerij	15
5 Op de vlucht	18
6 Het Apenland	19
7 Promotie voor nietskunners	22
8 Het grote plan	26
9 Vergaderen!	30
10 Verder met de vergadering	35
11 Apenstaartje	40
12 Politiek advies	42
13 Vuile stemmingmakerij	44
14 Lichamelijk onderzoek	47
15 De eerste bijeenkomst	50
16 De tweede bijeenkomst	53
17 De gulle voordracht	55
18 De huurschrijver	58
19 Onweer en een takkewijf	60
20 De afzichtelijke vrouw	62
21 Verzin een list	64
22 Het verzoekschrift	67

23	Het pikpleistertje	71
24	De verdenking	72
25	De verbazing	73
26	De edelmoedigheid	74
27	De algemene afkapping	77
28	Apenblijdschap	79
29	De procedure	81
30	Het geheim van de tekstschrijvers	83
31	De fabriek van de haatstukjes	86
32	De vrijwillige amputatie	90
33	De volksellende	93
34	Apen op apegapen	96
35	Wakker worden	97

Nawoord — *Peter Altena* 99

Bibliografie III

Door lang nadenken alles kwijt

Geen idee hoe het kwam, maar het is 100% waar dat bijna op hetzelfde moment mijn vrouw, mijn dienstmeisje, mijn paard en mijn hond in het water vielen.

Het toeval wilde bovendien dat ze alle vier zo ver uit elkaar lagen, dat ik er echt maar eentje uit kon halen. De andere drie niet. Ik moest dus kiezen: wie ging ik redden?

Toen ik bij het water kwam waar mijn schatjes voor hun leven vochten, smeekte mijn vrouw huilend om hulp, verhief mijn dienstmeisje haar lieve en zachte armpjes, wendde mijn paard zijn mooie hoofd briesend in mijn richting en spartelde mijn hond met zijn pootjes in het water en trok een bedroefd gezicht.

Ik stak meer dan honderd keer mijn armen uit, eerst naar deze, dan weer naar die kant, maar ik pakte niemand beet, want ik werd door een grote innerlijke twijfel verscheurd. Als een malloot liep ik heen en weer. Het ene moment stond ik bij de rand van het water, met mijn handen in de lucht (alsof ik vliegjes wilde vangen), dan weer rende ik naar mijn huis en sloeg me voor het hoofd omdat ik niet kon kiezen. Daarna terug naar het water en vervolgens opnieuw naar mijn huis en zo ging dat maar door.

Uiteindelijk wierp ik me op de grond, met gespreide ar-

men en benen, in de hoop dat ik zo tot een verstandige keuze zou komen.

Zal ik mijn lieve echtgenote redden? Dat vroeg ik me af. Zij komt zeker als eerste in aanmerking, het is en blijft natuurlijk wel mijn vrouw. Maar zij is oud en heeft allerlei gebreken en kwalen die bij haar leeftijd horen. Moet ik haar, nu ze de dood nadert en de hemel op haar wacht, weer terugslepen in deze wrede wereld, met het risico dat ik haar benen en armen breek of uit de kom trek? Moet ik haar een beetje leven cadeau doen, waarin ze alleen maar kan hoesten en mopperen, terwijl ze op de drempel van de dood staat en binnenkort met de engeltjes hardop hemelse liedjes kan zingen? Wat een botterik zou ik dan zijn! Nee, voor haar geluk in het hiernamaals wil ik best de rekening van haar begrafenis betalen. Zij is mijn vrouw, dat klopt. Maar juist daarom moet ik voor haar wat over hebben. Het lukt me zeker nog wel om een nieuwe vrouw te vinden, maar het gaat me niet nog een keer lukken om haar op een nette manier de hemel in te werken. Laat haar maar verzuipen!

Mijn lief schattig dienstmeisje, dat lekker ding met heel wat in de aanbieding, moet de tweede zijn aan wie ik denk. Hoe aardig en meegaand was dat behulpzame meisje toch altijd! Wat zou de mensheid met haar verliezen! Ze zou veel kinderen kunnen krijgen. Jammer, heel jammer, als zij zou verdrinken, komen die kinderen er niet. Zij telt dus eigenlijk voor vijf levens. Ja, dan is zij...

Maar hoe is het potverdorie mogelijk dat ik mijn paardje vergeet? Is dat mooie dier niet kapitalen waard? Heeft het niet bij wedstrijden gouden en zilveren medailles en bekkers gewonnen? Heb ik ooit de zweep moeten gebruiken? Is het schrikachtig of is het ooit op het idee gekomen om op hol te slaan? Heeft het ooit achteruit getrapt? Lekkere en gemakkelijk bukkende meisjes kun je voor een klein

bedrag overal vinden, maar zo'n toppaard komt maar eens in de twee jaar op de markt en dan betaal je je er blauw voor. Ja, de dienstmeid mag verdrinken, maar mijn paard...

Nu begon mijn hond hartverscheurend te janken.

Wat hoor ik daar? Ach, trouwe Fikkie... Van je hulpkrenten word ik vanbinnen helemaal warm. Moet ik jou niet eeuwig dankbaar zijn? Heb je niet twee inbrekers mijn huis uitgejaagd? En die moordenaar die zijn mes op mijn borst gedrukt hield, heb je zo in zijn achillespezen gebeten dat hij omviel en zijn dodelijke plannen niet ten uitvoer kon brengen. Edele hond! Een nieuwe vrouw kan ik gemakkelijk krijgen, een dienstmeisje is overal wel te vinden en een goed paard is uiteindelijk op de markt te koop, maar hoe uniek is jouw trouw? Jij bent voor geen geld te koop! Jij, je bent enig in je soort. Ja, ik zal jou redden!

Nu produceerde mijn vrouw, die haar hoofd nog één keer boven water stak, een enorme zucht.

Maar gaat het behoud van een dier, hoe gehecht ik er ook aan ben, boven dat van een mens? Laat ik mijn vrouw, met wie ik zo'n sterke band heb, verdrinken, terwijl ik haar zou kunnen redden?

Even van plan om op te staan.

Oh, verschrikkelijk egoïsme, wat wil je van me?

Ik ging weer liggen.

Zal ik mijn lieve echtgenote de hemel misgunnen, terwijl zich nu zo'n geweldige gelegenheid voordoet om haar daar af te zetten?

Maar mijn lekker en lief dienstmeisje, zou ik haar...? Maar mijn dure paard, zou ik het...? Maar mijn hond, dat dappere dier, zou ik...? Enzovoort.

Zo delibereerde ik meer dan een uur, maar nam geen besluit. Eindelijk ging ik weer staan en ik liep naar de watterkant met het plan om de eerste de beste te helpen die

me een poot, een hand, een kop of een hoofd toestak. Toen ik bij het water kwam, zag ik tot mijn verbazing dat mijn vrouw, het paard, het dienstmeisje en de hond alle vier waren verdronken, omdat ze niet bijtijds waren geholpen.

De overhaaste vlucht

Met open mond staarde ik de vier lijken aan. Om me heen begon zich een grote groep mensen te verzamelen. De meeste mensen hadden medelijden met me, maar er waren er ook die zo gemeen waren om rond te bazuinen dat ik ze alle vier eigenhandig het water in gesmeten had. Mijn vrouw omdat ik geen zin meer in haar had. Mijn dienstmeisje omdat zij zwanger van me was. Mijn paard om zodoende uitstel van betaling te krijgen. En mijn hond om het allemaal een ongeluk te laten lijken.

Dit verdomde en boosaardige verhaal werd al snel algemeen voor waar gehouden. Hoe is het mogelijk, riep men, dat vier zo verschillende wezens op hetzelfde moment in het water vallen en dat er van de vier maar een te redden is en dat je een heel uur met jezelf overlegt wie je uit het water zal vissen, althans wanneer je echt van plan bent om er eentje te behouden?

Ik riep alle heiligen aan om mij bij te staan en te getuigen van mijn onschuld. Met klem van argumenten betoogde ik dat mijn twijfels en afwegingen niet zo wreed waren als men dacht, maar dat ze voortkwamen uit mijn liefde voor de mensheid, omdat ik echt goed wilde overdenken wie van de vier de redding het meest verdiende. Wat zou je

van me hebben gezegd, zo antwoordde ik op de beschuldigingen, wanneer ik de hond op het droge had gekregen en mijn lieve vrouw had laten verdrinken? Voor wat voor een soort monster zouden jullie me dan hebben uitgemaakt?

Ja, wanneer men een hekel heeft aan iemand en hem een loer wil draaien, dan helpen spitsvondige redeneringen en briljante bewijsvoeringen niets. Dat doet zich in het bijzonder voor wanneer de burgemeester, de commissaris van politie, de dominee en de koster van een dorp je vijanden zijn, zoals bij mij het geval was. Want de burgemeester wilde mijn paard graag hebben, maar ik wilde het hem niet verkopen. De commissaris van politie had een oogje op mijn dienstmeisje, maar zij had liever mij. De dominee aasde op een erfenisje dat mijn vrouw hem had beloofd en de koster had zijn zinnen gezet op mijn hond, omdat hij van de jacht hield en ik hem mijn hond niet wilde uitlenen. Deze vier hadden al een hekel aan me, maar werden nu mijn grote vijanden, want het water had hun vooruitzichten de nek omgedraaid.

Kort hierna kreeg ik in vertrouwen te horen dat justitie belastende informatie over mij aan het verzamelen was, dat men al een heel eind gevorderd was en dat er binnen een paar uur een arrestatiebevel zou volgen.

Op een plaats, dacht ik, waar evidente onschuld op een dergelijke manier wordt aangevallen, ben ik niet veilig. Van de plaatselijke rechtbank moest ik het niet hebben, leek me, dan kon ik me maar beter uit de voeten maken.

Ik had geen tijd meer om thuis mijn zaakjes te regelen, want toen ik mijn jas nog maar half aan had, stond de commissaris van politie al voor de deur met zijn agenten. Ik sprong over een muurtje en nam, over sloten en door moerassen, de benen.